

ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПІДХОДИ ДО НАВЧАННЯ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Мельник Т.Г.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри обліку та аудиту*

*Київського національного університету імені Тараса Шевченка
м. Київ, Україна*

Сучасний світовий освітній простір постійно поповнюється новим змістом знань, новими кваліфікаційними ознаками, що обумовило пошук нових форм та технологій навчання в закладах вищої освіти (ЗВО). У зв'язку з цифровізацією усіх сфер людського життя, формування освітнього процесу стало залежне від інноваційних технологій.

Цифрова трансформація у сфері освіти і науки – це комплексна робота над побудовою екосистеми цифрових рішень у сфері освіти та науки, включно зі створенням безпечного електронного освітнього середовища, забезпеченням необхідної цифрової інфраструктури закладів та установ освіти і науки, підвищення рівня цифрової компетентності, цифровою трансформацією процесів та послуг, а також автоматизацією збору і аналізу даних [1].

Одним із головних засобів цифровізації освіти є створення Національної платформи цифрової освіти [2]. За даними Міністерства освіти і науки України «досягнуто домовленості з лідерами ринку онлайн-навчання – платформами Coursera, Udey та edX про надання безкоштовного доступу до курсів українським студентам» [3].

Урядом України з 21 січня 2020 року запущено Національну програму цифрової грамотності «Національна освітня платформа з цифрової грамотності «Дія: Цифрова освіта»» – крок до подолання цифрової нерівності в Україні, необхідні цифрові навички мають бути доступні всім [4].

Питання Єдиного державного веб-порталу цифрової освіти «Дія. Цифрова освіта», постанова КМУ від 10 березня 2021 р. № 184, якою затверджено Положення, що «визначає мету, основні завдання, функціональні можливості та суб'єктів Єдиного державного веб-порталу цифрової освіти «Дія. Цифрова освіта»» [5].

Отже, цифровізація освіти – це впровадження в освітній процес на всіх рівнях сучасних інформаційно-комунікаційних технологій з метою

розвитку у молоді навичок аналізу достовірності отримуваної інформації, застосування критичного мислення, максимального використання в навчальних цілях різноманітного мультимедійного контенту, інтенсифікація освітнього процесу за рахунок застосування інтерактивних методів навчання [6].

Науково-педагогічний працівник нині має володіти знаннями та навичками для проведення занять із використанням інноваційного підходу, а також вміти організувати навчальний процес використовуючи різні технічні засоби, зокрема: комп'ютери, планшети, смартфони, проектори, електронні дошки, програмне забезпечення для відеоконференцій і вебконференцій, спеціальні програми для дистанційного навчання, електронні підручники та онлайн-курси.

Інноваційний процес – це процес удосконалення освітніх практик, розвиток освітніх систем на основі нововведень або, на основі насичення, видозміни цих систем на базі інноваційного розвитку й часткової зміни традиційних цілей, змісту й засобів освіти [6].

Основні інноваційні вимоги до фахівців освітньої галузі:

- знання сучасних інформаційних технологій та вміння застосовувати їх на практиці;
- уміння працювати з новими формами та методами навчання;
- здатність до інноваційного мислення та творчості;
- уміння працювати з даними та аналізувати їх.

Аналіз сучасних педагогічних практик використання онлайн-інструментів в освіті дає змогу визначити найпоширеніші з них (табл. 1).

Таблиця 1

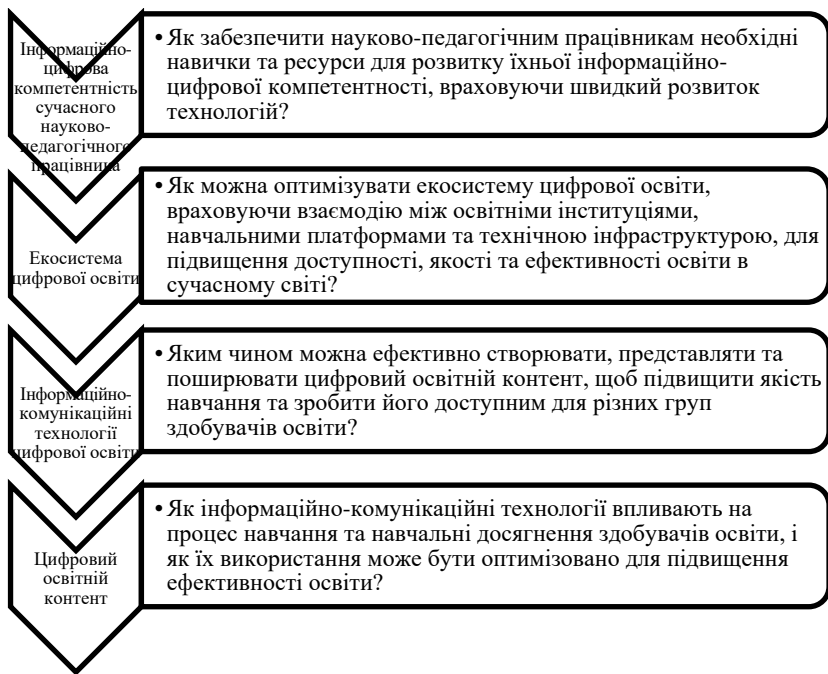
Онлайн – інструменти, які використовуються в освіті

Назва інструменту	Призначення
Google Forms	опитування
Kahoot	Робота в команді, гейміфікація
Google Classroom	Створення сторінок, зберігання інформації, створення спільноти, оцінювання
Canva	онлайн-інструмент графічного дизайну (створення презентацій)
Google Meet, Zoom тощо	відеоконференції

Джерело: систематизовано автором

Отже, онлайн-інструменти допомагають відтворити та наочно продемонструвати навчальні матеріали, як в аудиторіях, так і дистанційно.

Узагальнення складових цифровізації освітнього процесу представлено на рис. 1.

Рис. 1. Складові цифровізації освітнього процесу

Джерело: складено автором

Використання штучного інтелекту (ШІ) у навчальному процесі – не фантастичне майбутнє, а сьогоднішня реальність. ШІ в освіті відіграє важливу роль, впливаючи на навчання, доступ до знань та способи оцінювання.

Генеративний штучний інтелект (GenAI) привернув увагу громадськості наприкінці 2022 року із запуском ChatGPT.

ШІ об'єднує всі технології, які працюють з базами даних та здатні до самонавчання, наприклад:

- Machine learning (ML) – вивчає методи побудови алгоритмів;
- Deep learning (DL) – фокусується на класифікації даних;
- Artificial neural networks (ANN) – відтворює роботу людського мозку;
- Natural language processing (NLP) – спеціалізується на технологіях розпізнавання мови.

ЮНЕСКО опублікувала свої перші рекомендації щодо використання генеративного штучного інтелекту в освіті й наукових дослідженнях. Організація закликала уряди для безпечного використання технології вжити регуляторних заходів у сфері захисту конфіденційності даних, авторського права, а також встановити вікові обмеження для користувачів.

«Швидко з'являються загальнодоступні інструменти генеративного штучного інтелекту (GenAI), а випуск ітераційних версій випереджає адаптацію національних нормативних рамок. Відсутність національних норм щодо GenAI у більшості країн залишає конфіденційність даних користувачів незахищеною, а навчальні заклади здебільшого не готові перевіряти інструменти. Перше глобальне керівництво ЮНЕСКО щодо GenAI в освіті спрямоване на підтримку країн у здійсненні негайних дій, плануванні довгострокової політики та розвитку людського потенціалу для забезпечення орієнтованого на людину бачення цих нових технологій» [8].

Google за підтримки Міністерства цифрової трансформації України запускає безкоштовний курс про штучний інтелект «Основи AI», розрахований на широкий загал.

Перший виклик, який постає перед освітньою спільнотою, полягає в донесенні студентам етичних норм використання AI в навчальному процесі.

Для того, щоб навчальний процес відповідав реальності, потрібно зробити важливі кроки назустріч технологіям: пояснити учням можливості і обмеження ChatGPT; навчити викладачів роботі з ChatGPT; адаптувати освітній процес до наявності AI-застосунків; створити нові підходи в навчальному процесі.

Список використаних джерел:

1. Цифрова трансформація освіти і науки. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/cifrova-transformaciya-osviti-ta-nauki>
2. Іщенко А.Ю. Національна платформа цифрової освіти як пріоритетний інструмент оновлення вітчизняної освітньої системи. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2020-05/cyfrova-osvita.pdf>
3. Цифровізація української освіти: реалізація, проблеми і перспективи. URL: <https://oplatforma.com.ua/article/16004-tsifrovizatsiya-ukrainskoi-osviti-realizatsiya-problemi-i-perspektivi>
4. Цифрові платформи у вищій освіті. URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/cifrova-osvita/cifrovi-platформи-u-vishij-osviti>
5. Національна освітня платформа з цифрової грамотності «Дія: Цифрова освіта». URL: <https://thedigital.gov.ua/news/natsionalna-osvitnya-platforma-z-tsifrovoi-gramotnosti-diya-tsifrova-osvita-startue-vzhe-21-sichnya>
6. Положення про Єдиний державний веб-портал цифрової освіти «Дія. Цифрова освіта». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/KP210184?an=16>
7. Приходько В. Інноваційна діяльність викладача як необхідність в умовах освітніх змін. URL: https://pedagogy.lnu.edu.ua/departments/pedagogika/periodic/visnyk/25_2/07_pryhodko.pdf
8. Guidance for generative AI in education and research. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000386693>